

Nieuwe Wet natuurbescherming

De nieuwe Wet natuurbescherming (WNB) is op 15 december 2015 door de Eerste Kamer aangenomen en zal naar verwachting op 1 januari 2017 in werking treden. De WNB vervangt de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet (FFW) en de Boswet. Wat zijn de consequenties van de WNB voor de bescherming van planten?

Schubvaren (*Asplenium ceterach*) is een van de weinige muurplanten die beschermd blijft. (foto: Niels Eimers).

De uitvoering van de WNB en de bevoegdheid tot het verlenen van ontheffingen van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten komt straks bij Gedeputeerde Staten van de Provincies te liggen, niet meer bij het Rijk. De formulering van de verbodsbepalingen in de WNB wijkt af van die in de FFW. In de WNB is het verbod op plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttwortelen of te vernielen uitgebreid met de toevoegingen in **hun natuurlijke verspreidingsgebied** en **opzettelijk**. Het onopzettelijk vernielen van groeiplaatsen en het verstoren van groeiplaatsen buiten het natuurlijke verspreidingsgebied is dus niet langer verboden. Gebleven zijn de algemene zorgplicht en de mogelijkheid om een vrijstelling te krijgen voor de verbodsbepalingen, mits er gewerkt wordt met een goedgekeurde gedragscode. De zorgplicht houdt in dat handelingen, waarvan iedereen weet of

kan vermoeden dat ze nadelig zijn voor wilde planten, zoveel mogelijk worden vermeden. Als nadelige handelingen onvermijdbaar zijn moeten er maatregelen genomen worden om de gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

Het opnemen van de termen 'opzettelijk' en 'in hun natuurlijke verspreidingsgebied' in de WNB geeft ruimte voor interpretatie. Uit de Memorie van Toelichting valt op te maken dat er van opzet sprake zal zijn als "iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een plant, zoals het afsnijden, onttwortelen of vernielen van een plant". Wat betreft het natuurlijk verspreidingsgebied vermeldt de Memorie van Toelichting: "Het beschermingsregime geldt niet voor dieren die door uitzet-

ting of uitzaaiing, anders dan een bedoelde herintroductie, voorkomen in gebieden waar dieren van de betrokken soort eerder niet van nature zijn voorgekomen". Uit het woord uitzaaiing valt af te leiden dat dit ook op planten van toepassing zou kunnen zijn.

Niet meer beschermd

Wat betreft de soorten die onder de WNB beschermd worden zijn er aanzienlijke verschillen met de FFW. Veel planten die nu beschermd zijn verliezen straks hun beschermde status en mogen dus gewoon geplukt of afgemaaid worden. Alleen de algemene zorgplicht geeft deze soorten straks nog enige bescherming. Behalve licht beschermde soorten, die toch al min of meer vogelvrij waren, als Gewone dotterbloem, Brede wespensorchis en Slanke sleutelbloem zijn straks ook enkele tientallen orchideeën waaronder Wit bosvo-

Wat verandert er voor de wilde flora?

geltje, Soldaatje, Veenmosorchis, Mannetjesorchis, Bijenorchis, Harlekijn en Herfstschroeforchis niet langer meer beschermd. Uitgezonderd het Kluwenklokje en de Franjegentiaan geldt dit ook voor alle Klokjes- en Gentiaansoorten. Van de beschermde muurplanten verliezen Zwartsteel, Steenbreekvaren, Gele helmblom, Klein glaskruid, Tongvaren en Stengelomvattend havikskruid hun beschermde status. Dit geldt ook voor enkele 'tot plukken nodende' of 'uitsteekgevoelige' soorten als Valkruid, Veldsalie, Maretak, Zomerkllokje, en Wilde kievitsbloem. Van de zwaarst beschermde soorten behouden de Europees beschermde soorten van de Habitatrichtlijn, Kruipeend moerascherm, Groenknolorchis en Drijvende waterweegbree hun beschermde status, maar die van Groot zeegras vervalt.

Nieuwe beschermde soorten

Tegenover deze afgevoerde soorten staan een zestigtal "nieuwe" soorten die onder de WNB beschermd worden. Het is een goede zaak dat soorten als Knollathyrus, Rozenkransje, Wilde averuit, Zandwolfsmelk, Tengere distel, Knolspirea, Breed wollegras, Rood peperboompje en Veenbloembies straks beschermd zijn. De meeste

van de nieuwe soorten zijn echter zeldzame tot uiterst zeldzame en bedreigde Rode-lijst soorten, die hoofdzakelijk in natuurgebieden voorkomen en op grond daarvan toch al bescherming genieten. Opvallend is het hoge aandeel (35%) éénjarige-soorten, van veelal kortstondige, onbestendige groeiplaatsen; in de FFW was maar 3% éénjarig.

Gevolgen voor de wilde flora

Met de WNB komt de focus voor de bescherming van planten enerzijds op soorten die toch al in beschermde gebieden voorkomen te liggen, anderzijds verliezen veel soorten hun beschermde status. De noodzaak om bij werkzaamheden ontheffing aan te vragen vanwege de aanwezigheid van beschermde flora zal zich minder vaak voordoen. Een snelle rekensom op basis van gegevens in de NDFF leert dat onder de FFW er in ca. 15.000 kilometerhokken zwaarder beschermde soorten (de zogenaamde tabel 2 en 3 soorten) voorkomen; onder de WNB zijn dit nog maar 2.800 kilometerhokken. Ook groenbeheerders zullen in minder gevallen rekening hoeven te houden met beschermde planten. Voor minder soorten is het nodig om volgens een gedragscode te

werken. De wilde flora buiten de natuurgebieden, die in onze verarmde landschappen toch al beperkt is tot lijnvormige elementen als bermen en watergangen, kan hierdoor nog meer in de verdrukking komen.

Voorlopig ziet het er naar uit dat de wilde flora onder de WNB aanzienlijk minder bescherming geniet. Een positief punt is dat deze wet provincies verplicht om maatregelen te nemen ten behoud en herstel van de gunstige staat van instandhouding van alle Rode-lijst soorten. Of, naast het aanwijzen van 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en 'bijzondere provinciale landschappen, ook het aanwijzen van provinciaal beschermde soorten tot de provinciale bevoegdheden 'kan gaan behoren, staat niet met zoveel woorden in de WNB, maar het zou een mooie aanvulling zijn.

Tekst: Ruud Beringen

Met dank aan Harm Dotinga voor het doornemen van de tekst.

Meer lezen

Een overzicht van de beschermde soorten onder de FFW en de WNB staat op: [http://www.floron.nl/publicaties/digitaal/beschermde planten](http://www.floron.nl/publicaties/digitaal/beschermde_planten)

Rood peperboompje is straks wettelijk beschermd in Nederland (foto Willem Braam).

Bijenorchis (*Ophrys apifera*) is, samen met een tal andere orchideeën, niet langer wettelijk beschermd (foto John Breugelmans).